THORBJORN EGNER

CARIUS ȘI BACTUS

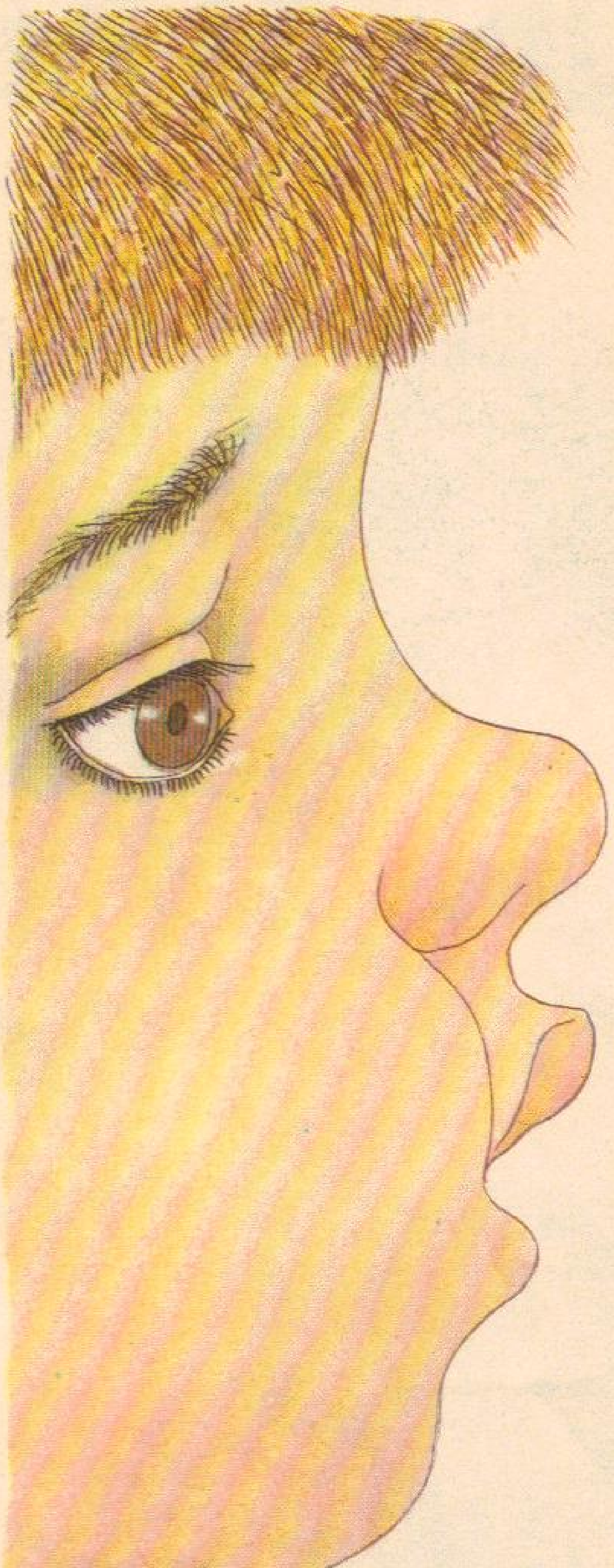

THORBJORN EGNER

CARIUS ȘI BACTUS

Traducere din l. norvegiană

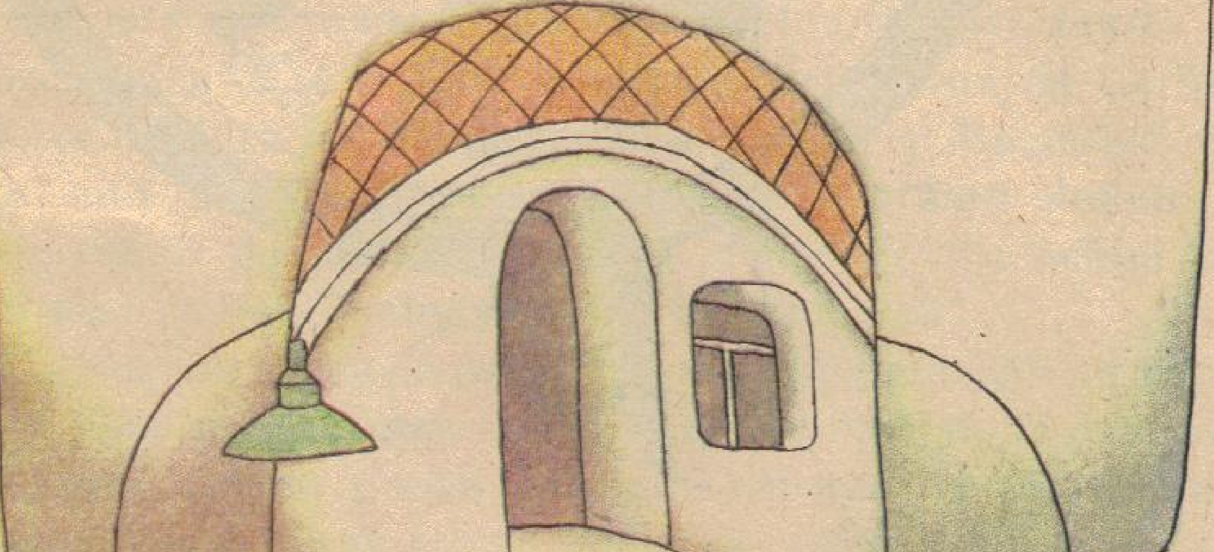

CHIȘINĂU
HYPERION
1991

CBB 84.8.4 Hp—44
E 30

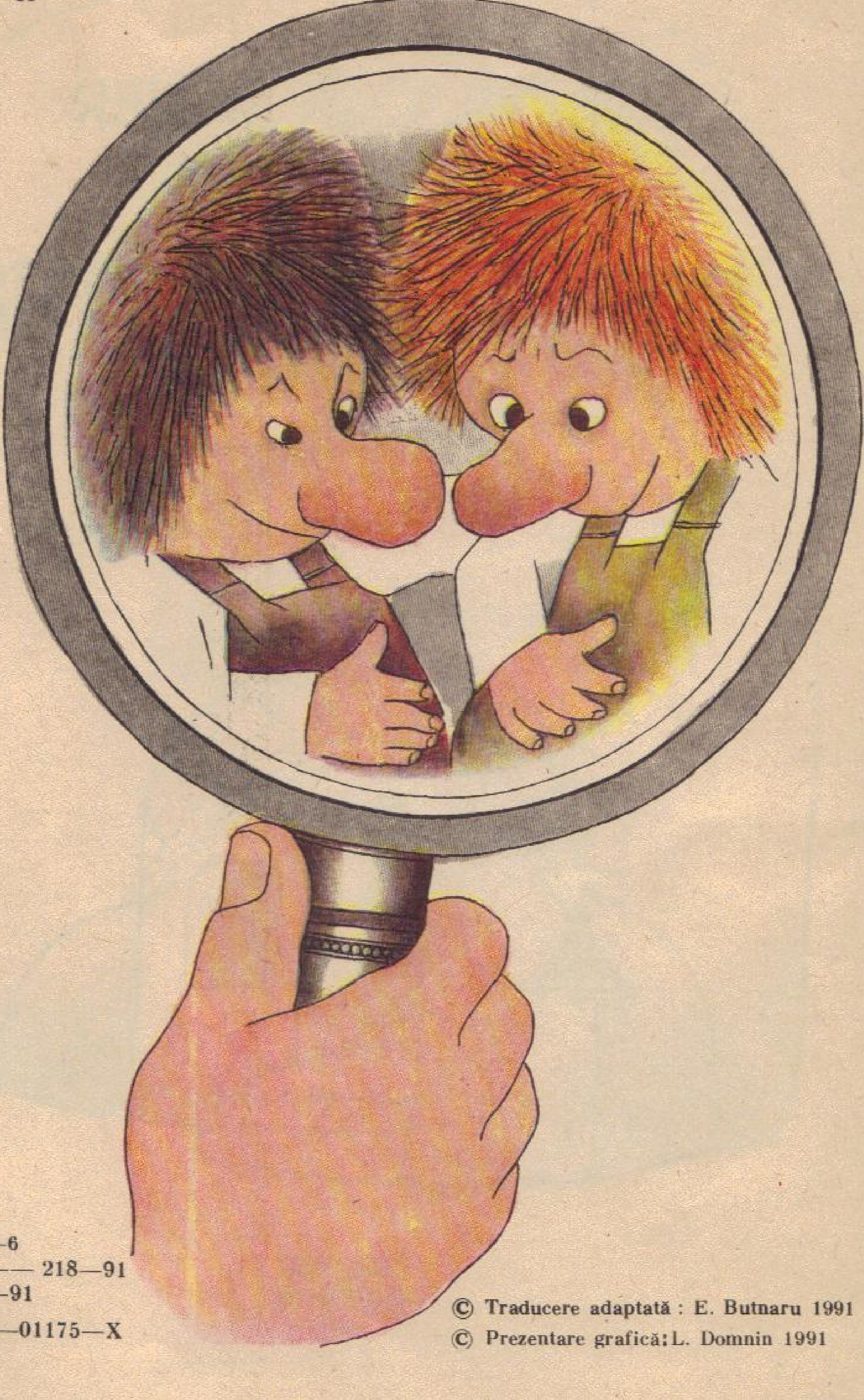

4804010100—6
E ———————— 218—91
M 756(10)—91
ISBN 5—368—01175—X

© Traducere adaptată : E. Butnaru 1991
© Prezentare grafică: L. Domnin 1991

Epizodul I

CĂRIŞOR ŞI BACTERICĂ

Era odată un băieţel, şi îl chema Anton. Şi ca toţi copiii avea şi el dinţi. Dar... mai avea şi o gaură într-o măsea. Iar în gaură îşi aflară sălaş doi inşi. Şi să vedeţi că inşii nu erau nişte oricare, ei aveau nume, da, două nume de răsunet, foarte adeseori pomenite în cărţile de medicină. E vorba de Carius şi Bactus. Ei însă îşi ziceau familiar Cărişor şi Bactericǎ. Frumos, nu-i aşa ? Admirabil ! Atît doar că arătau amîndoi nemaipomenit de mărunţi. Mărunţi-mărunţei. Cu ochiul liber nici nu-i zăreai. Trebuia să te uiţi prin lupă.

Cărişor era negru ca pana corbului, iar Bactericǎ — roşu ca para focului. Făpturile astea două se dădeau în vînt după dulcişor. Mîncau numai dulciuri. Altceva nu le plăcea. Şi drept că nu îndurau foame niciodată, fiindcă Anton îi ospăta pe cei doi cu ciocolată şi bomboane în fiecare zi. Cărişor şi Bactericǎ o duceau mai mult în petreceri. Cîntau şi jucau, chefuiau şi se zbenguiau pînă cădeau morţi de oboseală. Cînd se trezeau, o luau de la început.

Cîte odată, ce-i drept rar de tot, se săturau şi de mîncat, şi de petrecut. Atunci se apucau de lucru. Băteau şi rodeau în

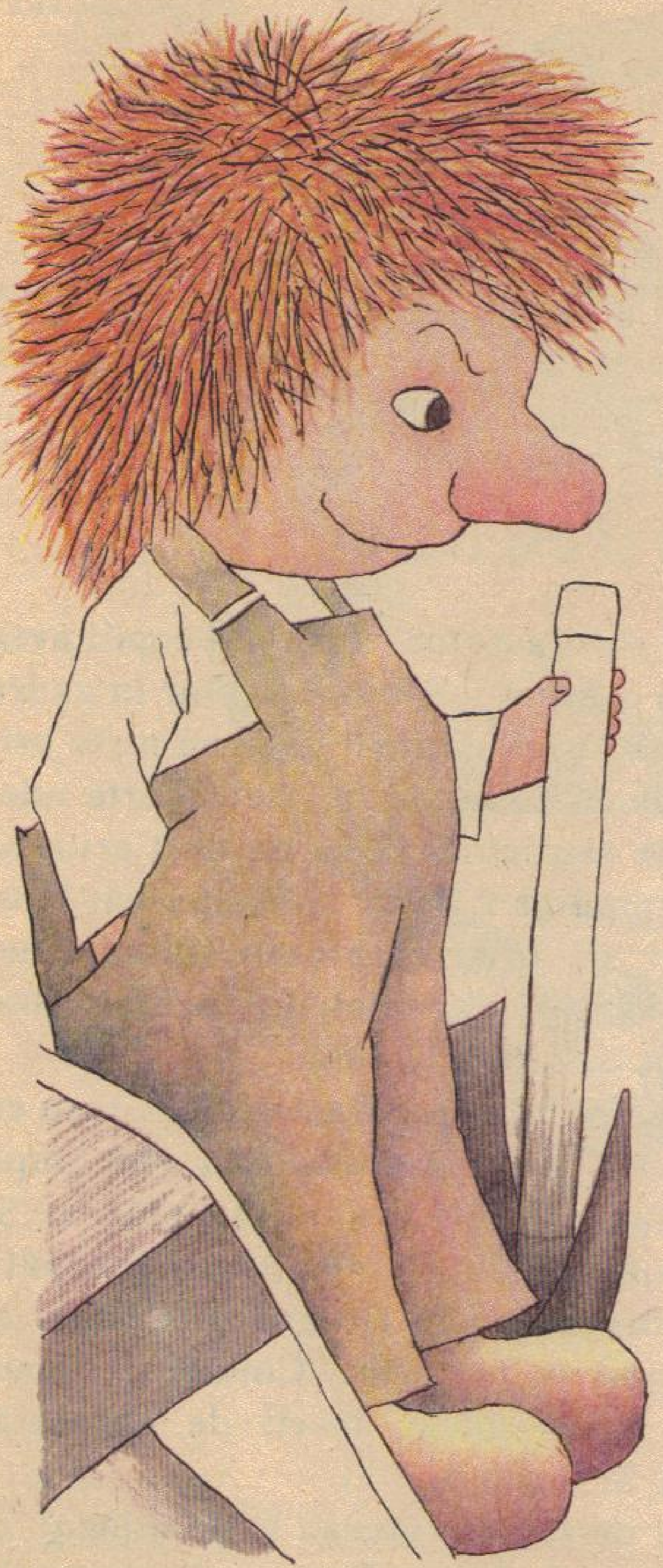

pereţii măseluţei lui Anton, o tot sfredeleau şi o tot răzăluiau... Vroiau s-o mai lărgească, s-o facă mai încăpătoare, fiindcă asta le era căsuţa.

Odată Cărişor, măsurînd gaura dintr-un colţ în celălalt, apoi din podea pînă-n tavan, socoti că e destul de înaltă şi destul de largă. Îi zise atunci lui Bacterică să lase lucrul şi să se aştearnă iarăşi pe mîncat şi pe huzur.

Bacterică însă avu altă părere :

— Frate dragă, degeaba îţi închipui că ni-i casa destul de încăpătoare. Uiţi mereu că de ce mîncăm, de ce tot creştem. Şi ia aminte, cei ce mănîncă dulciuri se îngraşă, se fac tot mai durdulii şi mai dolofani. Aşa că, ehe, avem încă multe demplinit. Hai, la treabă.

— La treabă, zise cu însufleţire Cărişor şi se apucă de lucru.

Dar nu pe mult timp. Entuziasmul îl părăsi curînd şi el se opri din sfredelit, rămînînd cu mîinile în cruce, dus pe gînduri. Zărise în partea opusă o măseluţă albă-albişoară, sclipitoare... îl vrăjise...

— Auzi, Bacterică, ce ar fi să...

— Să ce ?.. îl întrerupse acru Bacterică.

— Mă gîndesc ce ar fi să ne facem o căsuţă colea, în măseluţa de sus ? Am zidi-o mai înaltă, mai luminoasă... Să vezi cum am duce-o. Sus, la lumină. Cîtă libertate !..

— „Sus, la lumină”... „cîtă libertate”... îl îngînă Bacterică. Ştii tu ce te aşteaptă „la lumină”, „la libertate” ? Te striveşte peria cît ai zice peşte.

Cărişor pufni în rîs, prefăcîndu-se curios :

— Care perie ? Nu cumva faci aluzie la peria de dinţi ?

— Da.

— Păi, Anton nu-şi spală dinţii niciodată.

— Eşti sigur ?

— Absolut.

— Şi dacă i se schimbă măseaua, ce ne facem ? Cred că n-ai uitat că la un timp anumit copiilor li se schimbă dinţii ?

— N-am uitat. Însă pînă atunci mai e. Şi-apoi, oricum, în gura lui Anton mă simt în afara oricărui pericol.

— Ei bine, fă cum ştii. Eu unul rămîn aici, zise Bacterică hotărît.

Cărişor se mai lăsă un timp furat de gînduri, visînd la frumoasele zile ce-l aşteptau în măseaua cea albă şi sclipitoare, apoi zise ca pentru sine :

— He-he, să vezi ce casă o să-mi fac. Ce-i drept, cam depărtişor... O să-mi fie niţel urît fără tine, da nu-i nimic. Mai trece colo o habă de vreme şi o să am vecini noi, o să se înmulţească căsuţele... În fiecare măseluţă de-a lui Anton o să fie cîte o căsuţă. O să trăiesc împărăteşte acolo, căci mi-o aleg pe cea mai frumoasă, pe cea mai mare şi mai strălucitoare.

— Vai de capul tău, lăudărosule. Vorbeşti ca unul prost, vecini îţi trebuie ? Şi tu ce ai să mănînci, neghiobule ?

— Chiflişoare, bomboane, marmeladă, acadele... răspunse Cărişor fără nici o îndoială. Zi la zi, zi la zi, pînă mă fac atîta-a-a- !

— Mă Cărişor, meliţi mereu cu gura şi nu judeci nimic. „Zi la zi, zi la zi", îl îngînă

iarăşi prietenul. Ai uitat ce zile am avut într-o vreme cînd Anton mînca numai pîine, supe, morcovi şi tot felul de fructe scîrboase ? Nu ţii minte cît de sfrijiţi eram ? Mai să murim de foame !

— Bacterică dragule, mi se face negru înaintea ochilor cînd îmi aduci aminte de morcovi şi de fructele celea nesuferite. Şi de pîine... Bîr-r-r.

— Atenţie ! Vine masa.

— Aoleu ! Îmi pare că ni se aduce pîine şi morcov...

Cărişor dădu să-şi încreţească mutra, dar se lumină pe dată, scoţînd un strigăt victorios :

— Ura ! Bacterică, e chiflă cu marmeladă. Chiflă, chiflă, chifluşoară... Bravo ! Vivat !

— Bra-vo !

De fericire cei doi porniră un cîntec vesel cum nu se mai poate :

Hei ura, ura, ura,
Vivat Cărişor,
Trăiască Bacterică,
Să nu le şadă gura.
Mănînce tot ce-i dulcişor —
Ciocolată, bombonică,
Dinţii buni îs de nimică —
Să-i arunci ca la şotron.
Hei ura, ura, ura,
Trăiască şi Anton.

Epizodul II

ZILE GRELE

Cei doi o duceau de minune în gura lui Anton. Cu părere de rău, nu putem afirma același lucru și despre Anton. Ba dimpotrivă, băiatul o ducea rău de tot. Pentru că Bacterică și Cărișor nu încetau nici pe o clipă să-i sfredelească, să-i răzăluiască și să-i potricălească dinții. Cine a suferit vre-o dată din cauza măselelor știe ce-i asta.

Suferințele lui Anton durau de două zile. Să vedeți ce se întîmplase în acest răstimp.

Cărișor isprăvise căsuța-i multrîvnită. Trecuse cu traiul în măseluța cea albă ca neaua. Ca stăpîn ce se afla, ședea cocoțat sus la balcon, admirînd priveliștile din jur.

Bacterică însă nu contenea lucrul pe-o clipă măcar. Mereu săpa și tot lărgea zidurile casei sale vechi. Nici gînd de odihnă.

— Hei, Bacterică, ce mai faci ?

— Nu vezi ? Muncesc.

— Văd că muncești, da nu pricep ce vrei să faci.

— Vreau să fac un tunel. De la măseaua mea pînă la măseaua ta.

— Mă, ești nemaipomenit, îl lăudă Cărișor.

— Și tu cum o mai duci acolo sus ?

— Minunat. Şed şi nu-mi pot rupe ochii de la toate cîte le văd.

— Ei, frate, spune-mi şi mie ce vezi ?

— S-s-st ! Acum nu văd, ci aud. Linişte, zise Cărişor abieluţa.

„O-of. Vai, vai, mă doare, mă doare măseaua-a-a !"

— Ei. Anton se vaicără, făcu Cărişor dezgustat.

— Şi ce zice, cum se vaicără ? întrebă Bacterică.

— Zice : „Vai, mă doare măseaua !" îi răspunse Cărişor, îngînîndu-l pe Anton.

Cei doi se amuzau pe seama băiatului.

— Pentru mine acest Anton e un miorlăit, o nătăfleaţă, zise Bacterică.

— Se preface, maimuţoiul, îi ţinu isonul Cărişor. Ca să mă ţină minte, simulantul, am să-l mîngîi chiar acum, în acest loc, zice Cărişor şi se apucă să sfredelească furios în pereţii măselei tot mai adînc şi mai dureros.

„A-a-a. Vai — vai ! Mo-o-or !"

— Ei, Cărişor, acu-l mai auzi ? Ce mai zice ? se prefăcu milos Bacterică.

— Antonel zice : „A-a, vai, mor", îi răspunse amicul chicotind.

Cei doi se prăpădeau de rîs.

— Bacterică, ia dă-i cu sfredelitul !

Şi Bacterică făcea întocmai.

„Vai, măselele mele ! Vai ! of, of !"

— Ha-ha-ha ! — era răspunsul celor doi locatari din gura lui Anton.

— Anton, trebuie să-ţi speli dinţii cu periuţa, se auzi o voce necunoscută. Bacterică încremeni, uitîndu-se întrebător către Cărişor, apoi zise abia, abia :

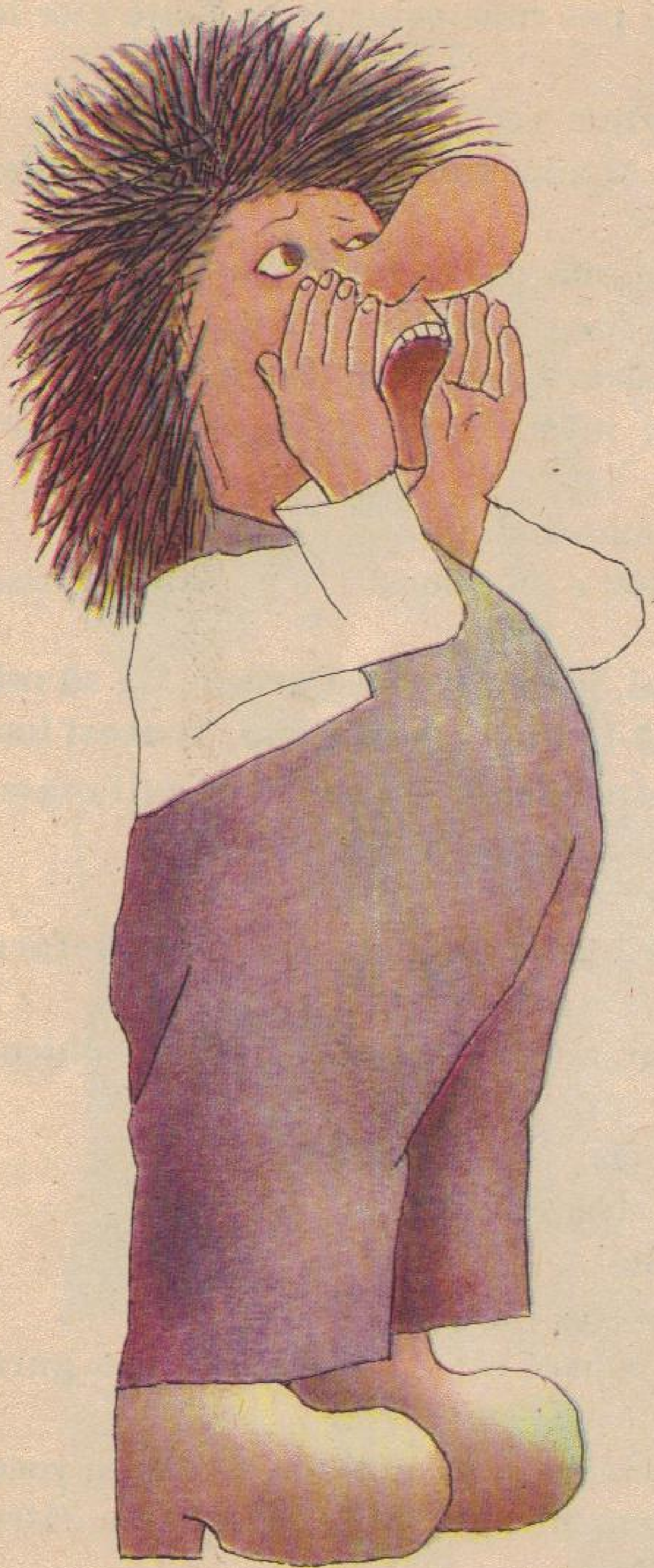

— Cine-i ?

— E mama lui Anton.

— Cum, cum zicea ?

— Zicea : „Trebuie să-ţi speli dinţii cu periuţa, Anton."

— E rău de noi, frate ! Închipuie-ţi grozăvie — Anton o ascultă şi îşi bagă în gură spurcăciunea de perie. Ce ne facem, Cărişor ?

— Să-l împiedicăm pe Anton. Să nu-i îngăduim să-şi bage-n gură scîrboşenia de perie. Nu, nu, nu, Anton nu-şi va spăla dinţii, urmă răspunsul hotărît al lui Cărişor.

— Hai să-l convingem să n-o asculte pe maică-sa. Hai într-un glas : două — trei !

„Anton, n-o asculta pe mama-ta !"

— Nu ne aude, făcu amărît Cărişor. Uite-l, vrea să-şi spele dinţii. Fii atent, acum umple

cănuţa cu apă, urmă el cu disperare. Aoleu ! E cu peria în mînă ! Ajutor ! Bacterică, ajută-mă !

— Ţine-te, Cărişor ! Sari în jos, aici e mai adînc şi n-o să te ajungă.

Cărişor îşi dădu drumul cu capul în jos. Într-o secundă fu lîngă Bacterică. Peria apucă, totuşi, să-l atingă cu un ţep la talpă, drept care insul chicoti, făcîndu-şi prietenul să nu mai înţeleagă nimic. Şi-apoi cînd să-ţi mai faci socoteli, dacă pe dată un şuvoi de apă înspumată căzu peste capetele amîndurora.

— Apciu, apciu ! Mă doboară otrava asta de pastă, zise în sfîrşit Cărişor, scuturat de-un strănut.

Bacterică nu-i putea răspunde, căci se îneca, zbătîndu-se într-o tuse

chinuitoare. Abia cînd îl mai slăbi, vorbi, văicărîndu-se :

— O-o-of, mă arde, mă frige afurisita de otravă. Îmi curmă zilele. Blestemat să fie cel care a inventat pasta de dinţi. Che, che...

— Vai, vai, cînd or să se sfîrşească toate chinurile noastre ? se smiorcăi şi Cărişor.

— Crezi că o să aibă vre-un sfîrşit ? Anton o să-şi spele de azi înainte mereu dinţii... Nu mai scăpăm de chinuri. O să putrezim în spuma asta puturoasă...

— S-sst ! Fii atent, îi şopti de odată Cărişor.

Peria stufoasă se potoli. Gura lui Anton se deschise şi ... se făcu lumină...

— Uite, dragă, ce pustiu e în jur, zise Bacterică deznădăjduit.

— Ce ai în vedere ? făcu speriat Cărişor.

— Păi, nu vezi că pocitania de perie n-a lăsat nici urmă de mîncare. Nici un firişor de ciocolată, nici un fulguşor de zahăr. Ni-mi-cu-ţa !

— Vai, vai, vai ! Ni-mi-cu-ţa !

Şi, disperaţi cum erau, porniră amîndoi să cînte o tristă baladă :

N-avem ciocolată,
N-avem marmeladă,
Nu avem bomboane.
Vai, murim de foame.

Peria cea blestemată
La tot pasul
ne pîndeşte,
Pasta cea afurisită
Zilele ne otrăveşte.

N-avem ciocolată,
N-avem marmeladă,
Nu avem bomboane.
Vai, murim de foame.

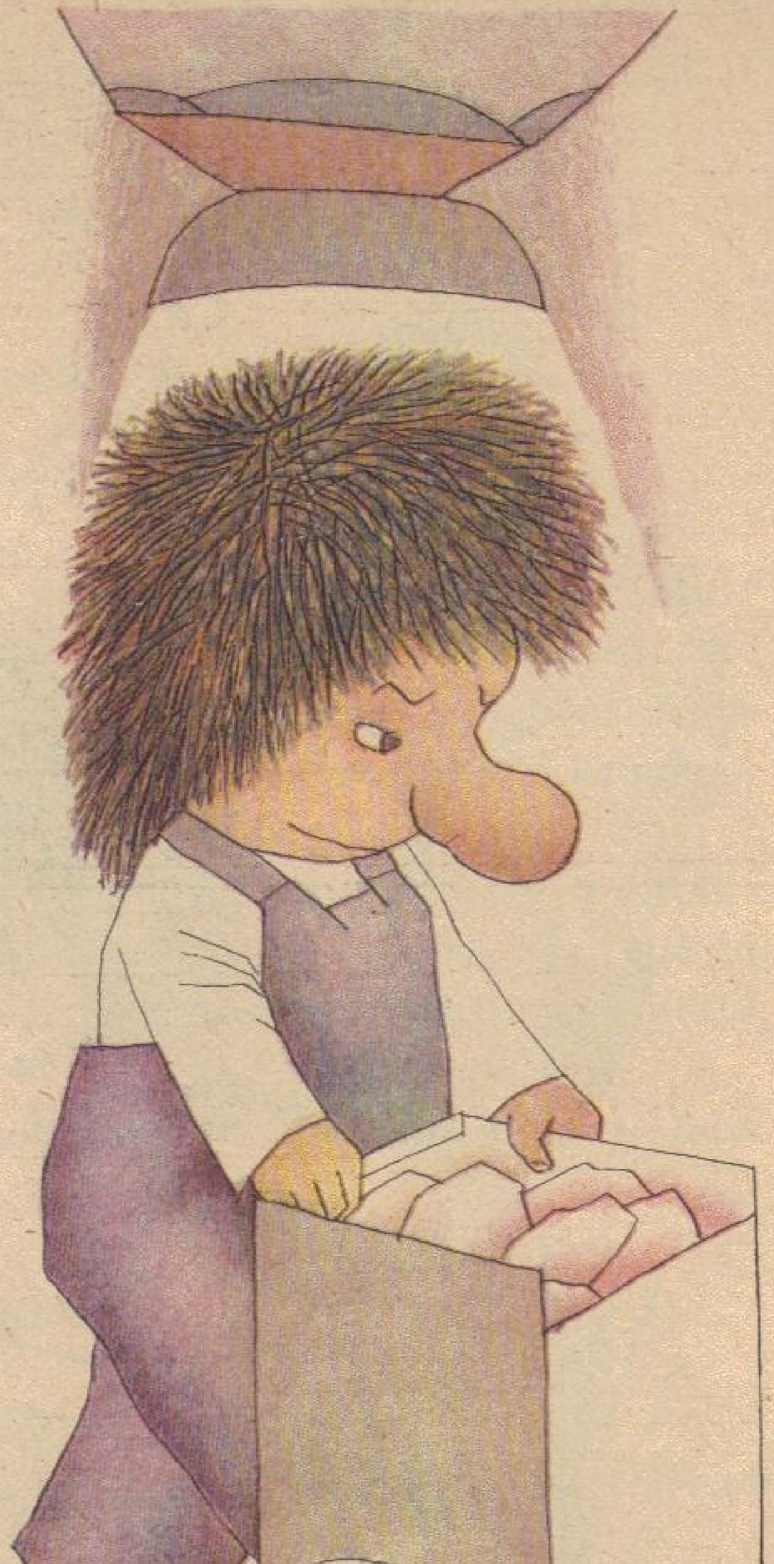

Epizodul III

LA DENTIST

După ce Anton îşi spălă binişor dinţii, durerile îl mai slăbiră. Însă nu chiar de tot. Pentru că, oricît şi i-ar fi curăţat, totuna găurile rămîneau. Ş-apoi cei doi locatari avură grijă să se scoale cu noaptea-n cap şi să tot sape, să tot sfredelească în adînc.

A doua zi mama luă o hotărîre înţeleaptă. Ce fel de hotărîre şi cît era de înţeleaptă vom afla după ce vom citi pînă la capăt acest epizod, al treilea. Totul se întîmplă în cabinetul dentistului.

— Ce eşti atît de mohorît, frăţioare ? îl întrebă Bacterică pe Cărişor.

— Parcă n-ai şti.

— Acuşica păpăm ceva dulcişor.

— S-aştepţi.

— Ne punem bine pe lîngă Anton...

— Ia seama să nu-l îndupleci... făcu pînă la urmă Cărişor cu ciudă. Nu ne mai ascultă...

— Dacă-i vorbim cu binişorul, îl mai îmbunăm puţin... Cine ştie... căută să-l liniştească Bacterică.

— Ce propui ? întrebă Cărişor de această dată ceva mai înviorat.

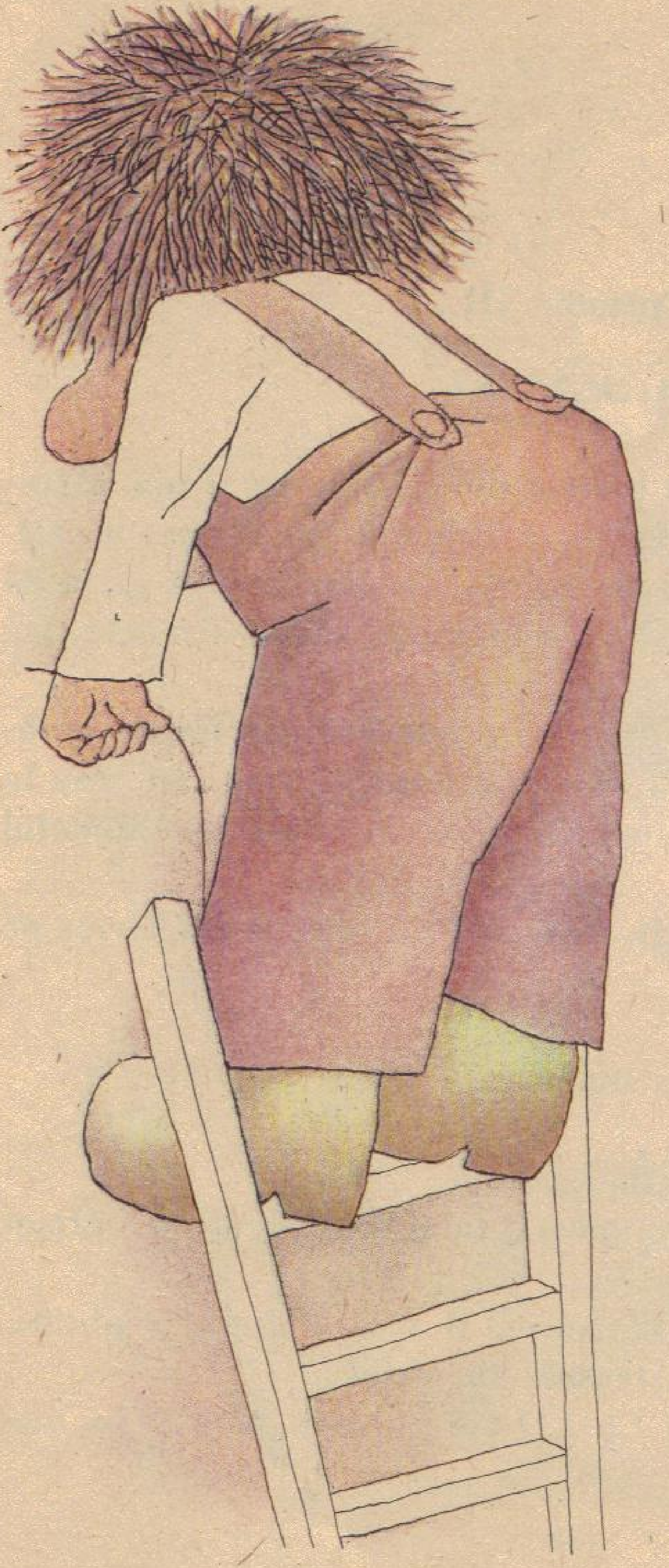

— Să-i spunem că fără noi o să-i fie urît, să-l rugăm să ne servească vreo chiflişoară...

— Bine, hai să-l rugăm într-un glas, căzu de acord Cărişor.

Şi porniră amîndoi cu multă jale :

„Vrem o chiflişoară, una dulcişoară."

„Cască gura."

— Aud sau îmi pare ? şopti Cărişor.

— Ba da, e o voce de bărbat, îi răspunse Bacterică, foarte nedumerit.

— Şi ce zice ?

— Zice : „Cască gura !"

— Straniu, făcu amicul absolut dezorientat.

— Îmi pare că e vocea cofetarului. Da, da, da, sări bucuros Bacterică. El a spus : „Cască gura." Precis. Uite, uite, Anton cască gura !

— Ah, de-ar fi chifla

cu marmeladă,— suspină visător Cărişor.

O habă cei doi rămaseră în aşteptarea chiflei cu marmeladă. Dar degeaba... În sfîrşit, Bacterică nu mai putu răbda şi izbucni :

— Cît o să mai ţină prostul ăsta gura căscată ?! Unde s-a mai văzut să caşti gura şi să nu bagi nimic în ea ?!

— Vai, Bacterică, fii atent. Ce lumină orbitoare pătrunde încoace ? îl opri Cărişor cam speriat.

— Cum crezi, lumina asta neobişnuită poate veni de la soare ? vru să-l încerce Bacterică.

— Nu pot pricepe, răspunse Cărişor. Adă mai bine scara, dar bagă de seamă să nu te audă, urcă-te sus şi vezi ce-i.

Bacterică se urcă încetişor şi se iţi afară.

— Vezi ceva ?

— Văd şi nu-s bucuros de ceea ce văd. E o namilă de bec electric, de zece ori mai orbitor decît soarele.

— Mda. Şi ce mai zăreşti în afară de bec ?

— Mai văd un bărbat în halat alb.

— Aoleo ! E dentistul.

— Ce-i dentistul ? E ceva periculos ?

— Nemaipomenit de periculos. E cel mai periculos om din lume. Ăsta ne dărîma căsuţele.

— Vai, Cărişor, mor de frică.

Şi de odată un zgomot neîntrerupt spintecă liniştea.

— Bacterică, vezi dincotro vine zbîrnîiala asta asurzitoare.

— Afară e o arătare lucioasă, care se tot roteşte şi tot zbîrnîie... îi răspunse Bacterică din vîrful scării.

— Le-le-leu. Păi, aia nu e decît arma dentistului. Cu ea ne distruge căsuţele.

— Ai dreptate. Vine spre noi, apucă să strige Bacterică, coborînd iute scara.

— Ce ne facem ? Ajutor ! Vine peste noi ! Să fugim !

Cei doi o luară la fugă, căutînd vreun loc pentru salvare. Se tupilară lîngă măseaua din fund, pe partea dreaptă, tremurînd de frică.

— Cărişor, Cărişor, uită-te, dentistul ţinteşte exact în căsuţa mea.

— Lasă-le colo de căsuţe. Gîndeşte-te ce o să fie cu noi.

— Hai să distrugem arma asta afurisită, propuse Bacterică după ce-şi reveni puţin.

— N-are rost, îl potoli Cărişor, e mai puternică decît îţi închipui.

— Atunci hai să-l muşcăm pe dentist de degete.

— Nici n-o să simtă măcar.

— Propun să-i sărim dentistului în gură, să dăm năvală în măselele lui, să i le găurim, să i le sfredelim, nu se lăsa bătut Bacterică, vînăt de furie.

— Nu, Bacterică, nu putem lupta cu dentistul.

— Să piară toţi dentiştii de pe faţa pămîntului ! striga Bacterică cît ce putu mai tare, revărsîndu-şi toată mînia şi indignarea. Mai dădu să strige încă o lozincă de protest, dar fu nevoit să-şi schimbe tonul, şi să constate plîngăreţ :

— Ia uite-l, Bacterică dragă, cum îmi îneacă asupra-mi căsuţa, cum toarnă, afurisitul, nişte apă otrăvită peste ea.

— Cîtă neobrăzare, se revoltă Bactercă.

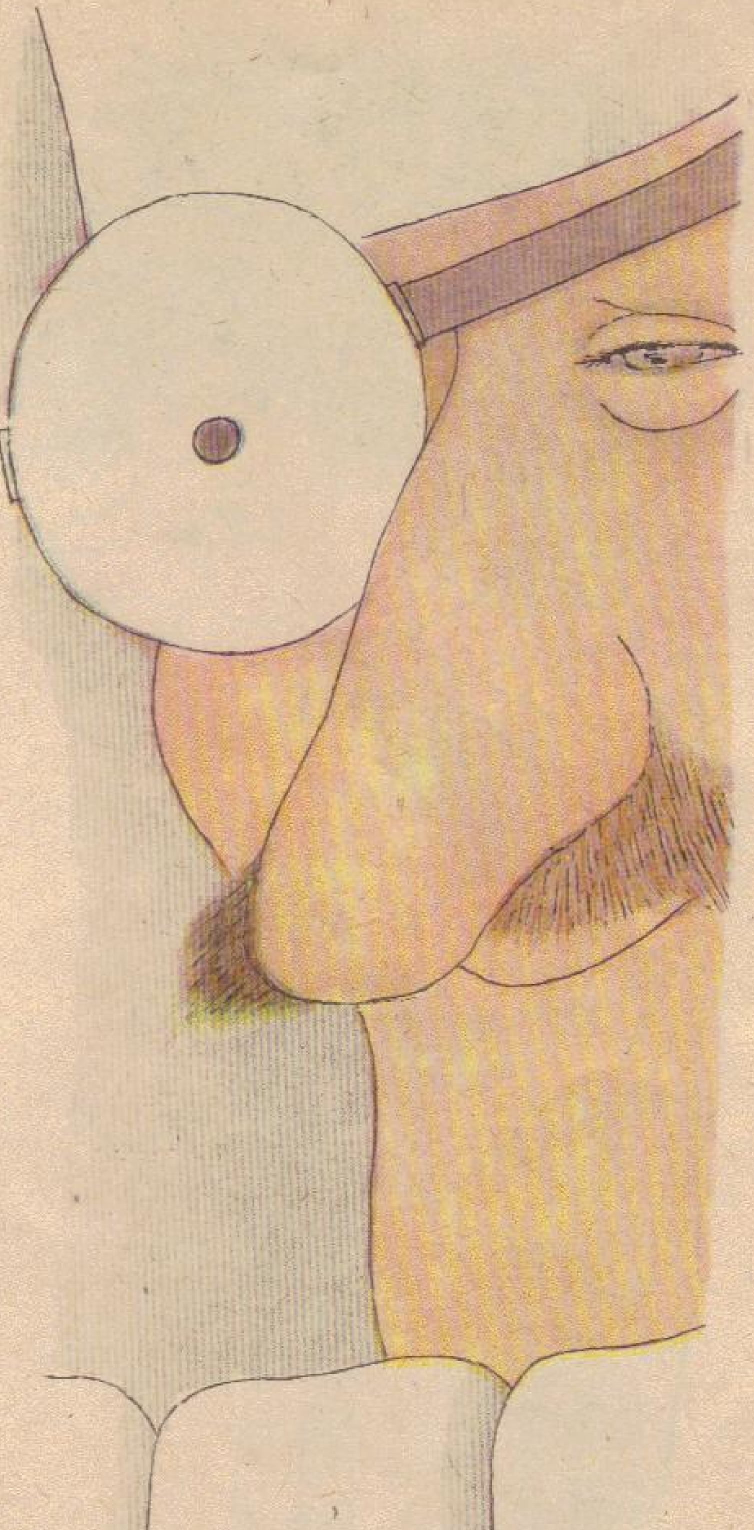

— Of, of, s-a zic cu biata-mi căsuţă. Uite cum ajunge otrava pînă peste balconaşul meu drag. Mă duc să-l sfîşii !

— Stai, stai, frăţioare. Nu te porni nicăieri că te ia apa. Linişteşte-te.

— Te-aş vedea eu pe tine cît de liniştit ai fi cînd ai vedea cum îţi dărîmă casa.

O şuviţă amăruie căzu în capul lui Cărişor şi-l scoase din echilibru. Înfuriat de-a binelea, sinistratul prinse la curaj.

— Ei, dentistule, secătură ce eşti, n-ai unde stropi ? Stropeşte-ţi mutra !

— N-aude nici pe dracu, zise Bacterică indignat.

— Nici n-aude, nici nu vede, făcu şi Cărişor deznădăjduit. Vai, cît e de întuneric, tresări el

deodată. Dentistul a plecat. Şi nici urmă de căsuţa-mi minunată, mi-a distrus foişorul şi a plecat. M-a lăsat blestematul pe drumuri.

— Să vedem, poate a rămas intreagă măcar căsuţa mea... Of, of... nimic n-a rămas din ea, se văicără îndurerat Bacterică.

Şi cuprinşi de o adîncă mahnă, au compus o baladă şi mai tristă :

Ah, ce zi, să-ţi ieşi
din minţi.
Nu găseşti o crăpătură,
Nu găseşti o fărmitură
La Anton în dinţi.
Ne-a lăsat fără de casă,
Ne-a lăsat fără de masă.

Totul, totul ne-a strivit
Doctorul afurisit.
Poate ştiţi un alt băiat,
Amator de acadele.
Ne mutăm imediat
La el în măsele !

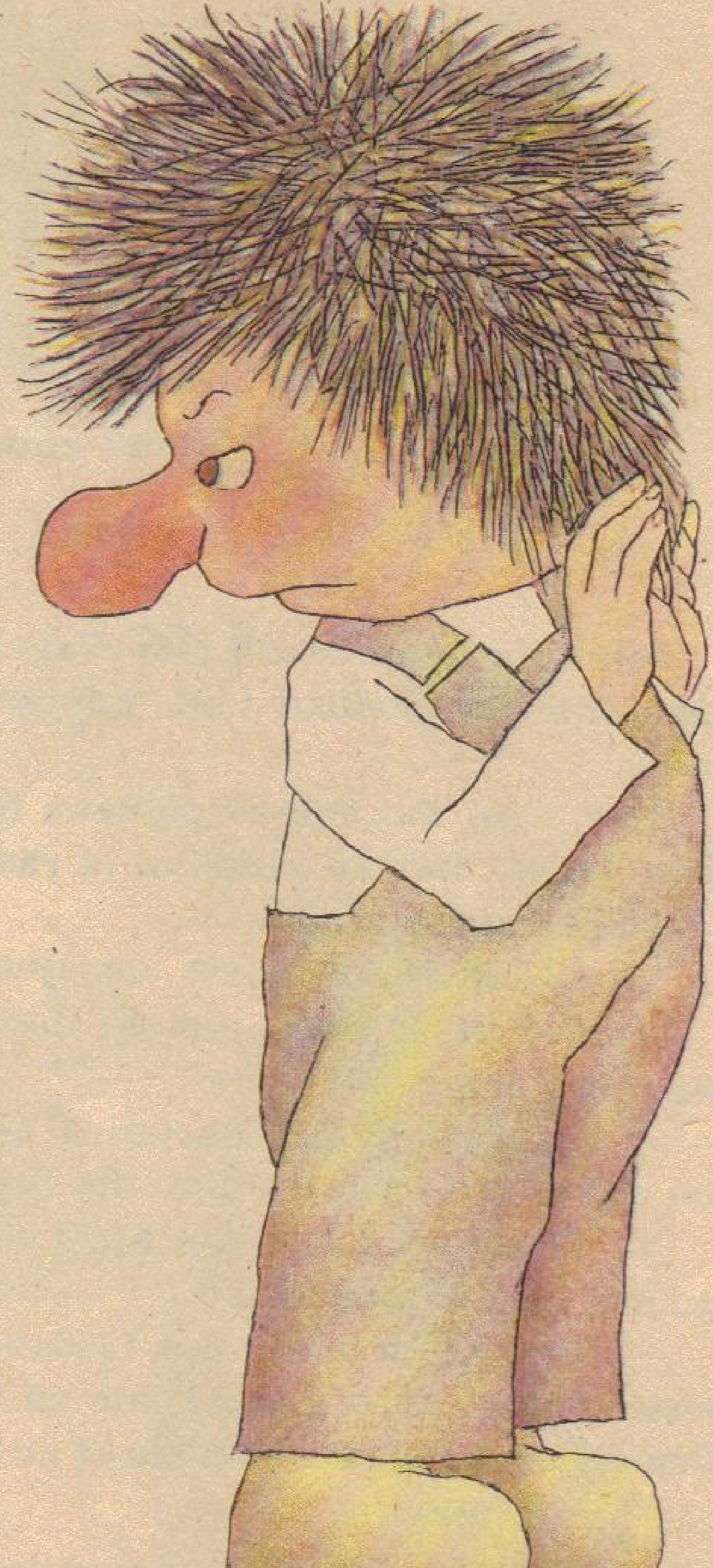

Ultimul epizod

SEARA

Anton s-a întors acasă nespus de bucuros. Dentistul i-a tratat dinţii, i-a plombat toate găurile şi acum nu-l mai durea nimic.

Bine, bine, dar cum se simţeau Bacterică şi Cărişor ? Rău. Rău de tot. Stăteau pitiţi jos la rădăcina dinţilor din faţă, şi se văicăreau amarnic :

— Of, of, ce zile grele am ajuns, dragă Bacterică.

— Nici tu adăpost, nici tu dulciuri. Nimic. Vai şi-amar, suspină Cărişor.

— Vai şi-amar, oftă Bacterică. — Hai să începem să facem un culcuş între aşti doi dinţi din faţă, zise Bacterică.

— Ce folos ? Că totuna n-am să pot adormi de foame, răspunse Cărişor tînguit.

— Crezi că eu am să pot, făcu Bacterică pe acelaş ton. Linişte. Anton cască gura. Poate că vrea să îmbuce vre-o chiflişoară, dulcişoară... îşi dădu el cu părerea ceva mai înviorat.

— Te-i mira...

— Frate Cărişor, ian apleacă-te şi aburcă-mă-n spate, să văd cu ce ocazie a căscat el gura, nu se da bătut Bacterică.

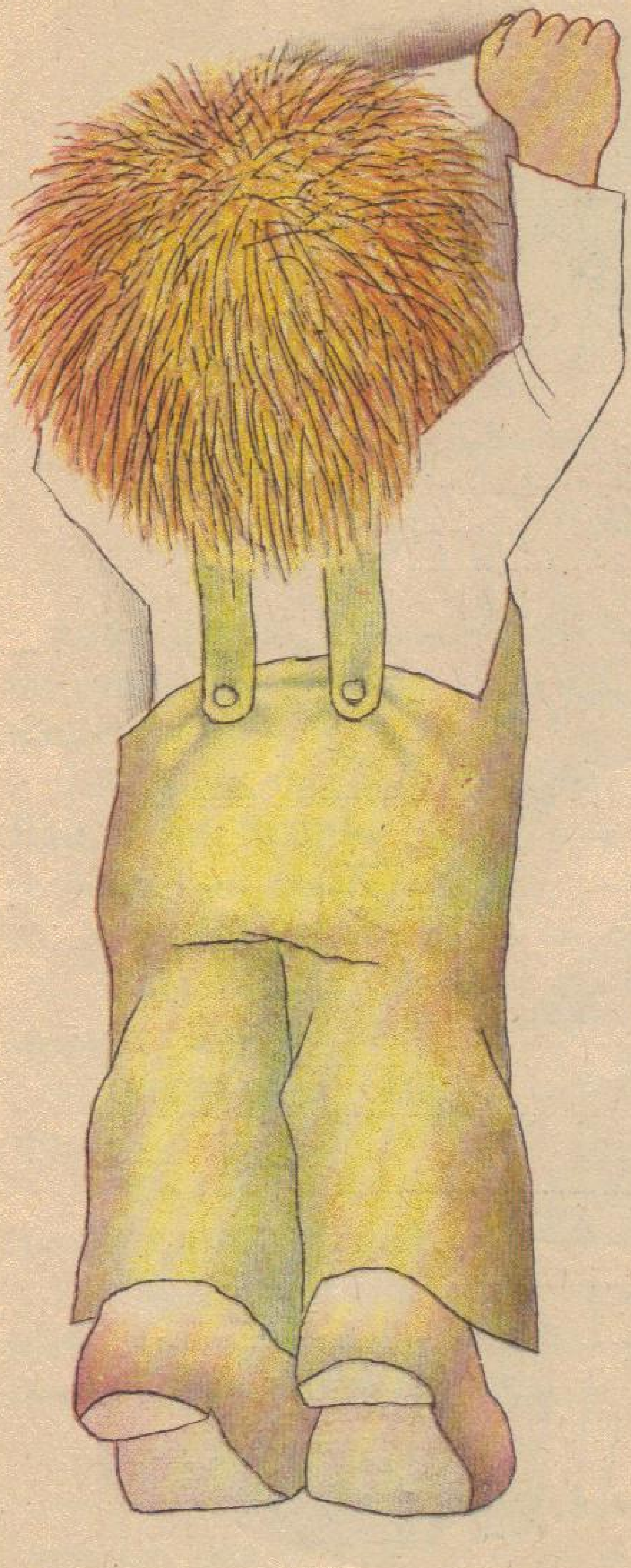

Cărişor îşi săltă prietenul în spate.

— Vezi ceva ?

— Văd, cum să nu văd. Dar nu e nici o bucurie.

— Ce s-a mai întîmplat ? întrebă nerăbdător Cărişor.

— Peria ! Vine peste noi peria de dinţi !

Bacterică căzu ca o piatră, strigînd cît îl ţinea gura :

— Sîntem pierduţi !

— Nu e nici o găurică, nimic, îi răspunse Cărişor înfiorat.

— Antoane, fie-ţi milă ! Cruţă-ne, Antoane ! strigau din toate puterile cei doi viteji.

— Antoane, n-o să-ţi mai facem nici un rău.

— N-o să te mai chinuim.

— N-o să-ţi mai sfredelim măselele.

Şi apoi într-un glas :

— Jurăm ! Jurăm ! Jurăm !

— Frate, nu ne aude nimeni. Trebuie să ne ascundem şi să ne salvăm cu orice preţ.

— Să ne ascundem. Dar unde ?

În aceeaşi clipă peria de dinţi vîjîi din toţi cei o mie şi unul de ţepi şi vărsă peste capetele distinşilor locatari o cascadă de spumă.

— Ajuto-oor ! Mă ia apa ! ţipă Bacterică disperat.

— Ţine-te, frăţioare.

— Vai, nu po-o-ot ! Ajuto-oor !

— Dă-mi drumul, pocitură, strigă sufocat şi Cărişor, lasă-mă, afurisito.

— Ajutor !

Dar nu veni de nicăieri nici un ajutor. Jur prejur nu se vedea zare de gropiţă, crăpăturică de leac, oricît de mică, să-i poată pripăşi pe cei doi pătimiţi. Cînd dădură să se strămute

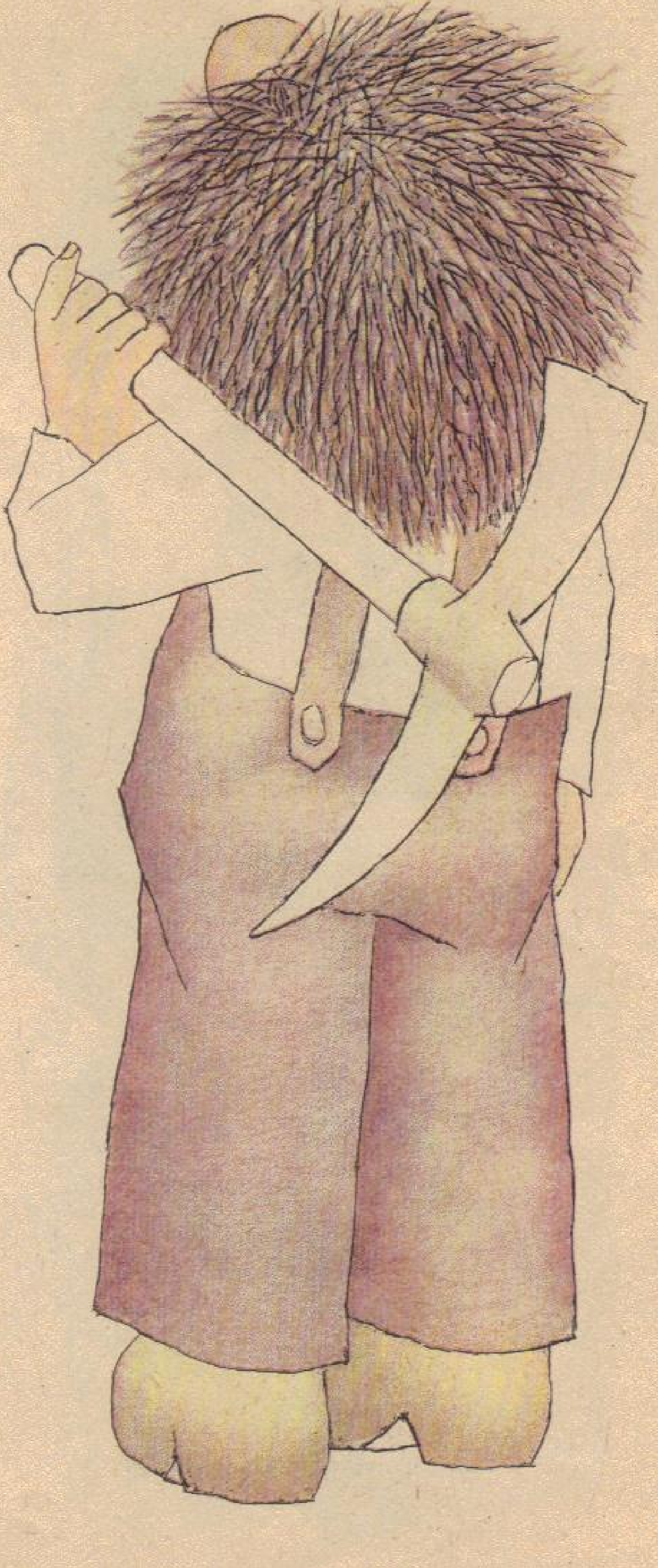

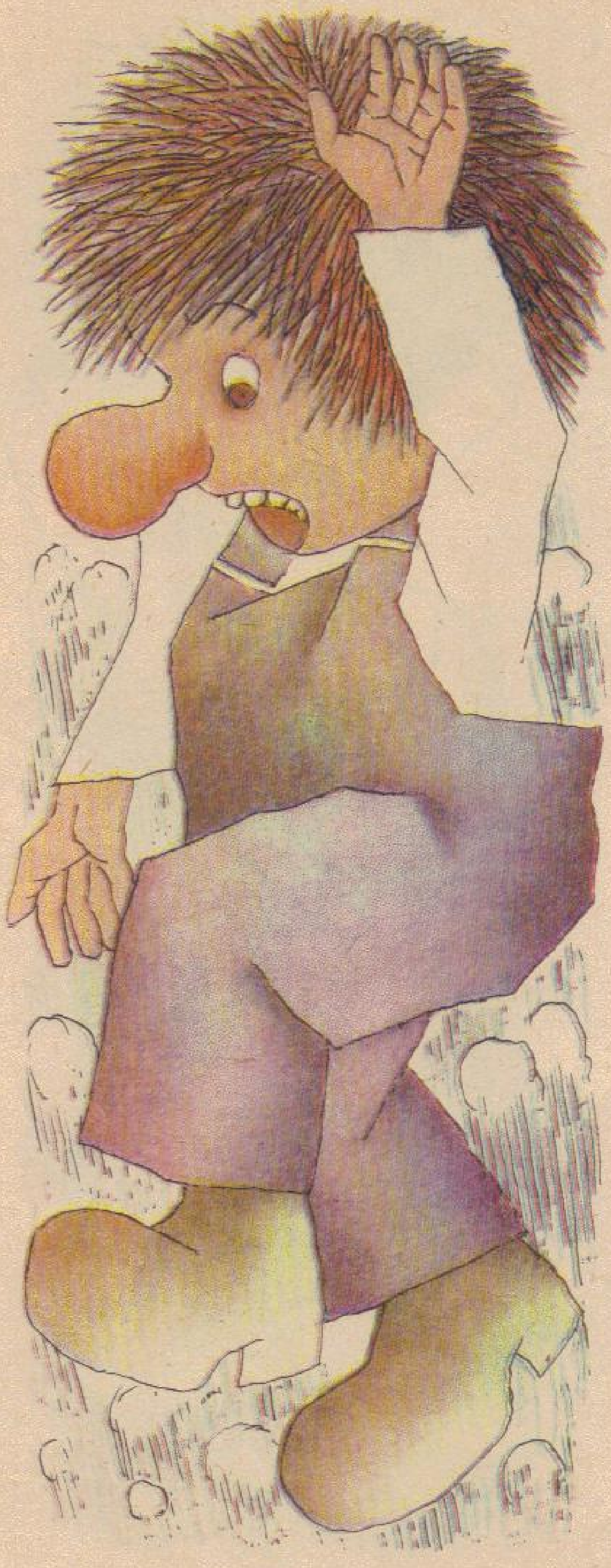

în partea opusă, veni peste ei un val puternic. Într-o clipită se rostogoliră amîndoi dea valma în chiuvetă, apoi lunecară vertiginos la vale prin niște țevi întortochiate, pînă se pomeniră într-o mare de apă, deloc plăcută. Abia acum se dumeriră de pacostea ce dase peste ei. Dar și aici nu-și pierdură cumpătul. Găsiră te miri unde o așchie, o ață și o hîrtiuță răzmuiată și își făcură o

corabie de toată lauda.

Pînă una alta, e cam trist pe acea corabie. Purtătorii distinselor nume — Cărius şi Bactus — stau mereu la proră, privind scrutător în larg, poate zăresc vreo gură căscată, cu măseluţe găurite şi înnegrite de prea mult dulcişor...

Şi Anton ? Anton nici nu bănuieşte de existenţa mizerabilă a celor doi. Acum el e prieten la cataramă cu peria de dinţi.

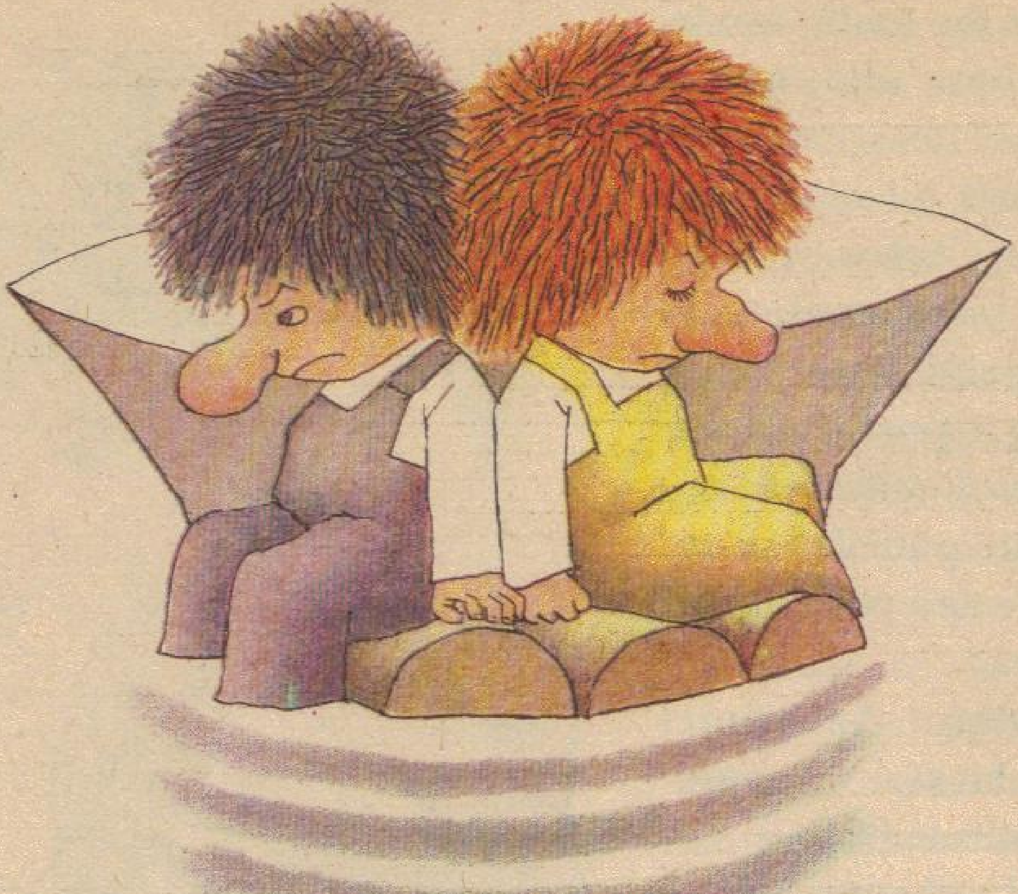

Pentru grădinița de copii

Литературно-художественное издание

ТХОРБЬОРН ЕГНЕР

КАРИУС И БАКТУС

(на румынском языке)

Пересказ Елена Бутнару

Художник Леонид Константинович Домнин

Издательство „Hyperion".
277004, Кишинев, бульвар Штефан чел Маре, 180

Redactor E. Mărgineanu
Redactor artistic E. Barașkov
Tehnoredactor M. Strungaru
Corector A. Vitcovskaia

F I. 4633
Dat la cules 15.05.90. Bun de tipar 18.10.90.
Format 70×100[1]/16. Hîrtie ofset № 2
Garnitură „Bodoni". Imprimare ofset.
Coli de tipar conv. 2,60. Coli editoriale 2,07.
Impr. crom. conv. 11,37. Tiraj 75 000.
Comanda 883. Prețul 15 c.

Editura „Hyperion", 277004, Chișinău, Bd. Ștefan cel Mare, 180.

Combinatul poligrafic. 277004, Chișinău,
str. Mitropolitul Petru Movilă, 35
Departamentul de Stat al R.S.S. Moldova
pentru edituri, poligrafie și difuzarea cărților.

[redacted]
15 lei